

Revtepeno
Poprijéta Devica Marija

IV letní tecskáj. 10 st.

1908. okt.

Zimozsna
Goszpa Dogrszka

POBOZSEN MÉSZEGSEN LISZT.

Reditel:

Bassa Ivan plebános vu Bogojini.

Vszebina.

Rzsn. : Adked je szv. rozsnivenec ?	289
X. : Vpokori	294
Szlepecz Ivan : Pobozsnosz k Olt. szveszti	295
Polvetji S. I. : Premislavanje od nebész	299
Lenarsich Mirkó : Nase romanje	303
Bassa Ivan : Iz zgodovine szv. materecerkve	307
Drobis.	

**Ki ne dobro, ki je vees, ali menje dobo
sznopiesov, naj mi naznani ! Vsza piszma k
meni, vu stamparijo nikaj !**

**Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve
koroni posle na ime: Bassa Ivan plebanos
vu Bogojini (Bagonya, Zalamegye) ali naj
onomi dá, od koga liszt prekvzeme vszaki
meszec.**

**Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi
plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lehko
po veeskrátnih sumah, ali pa, kda bodo
meli, naednok plácsajo !**

**Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga
szamosztana (klostra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkem.**

**Preminecse leto je osztalo manjega 300 koron. Zdaj
zse mámo 1100 kerén i interes.**

NEVTEPENO POPRIJETA ĐEVICA MARIJA

ZMOZSNA GOSZPÁ VOGRSKA. — POBOZSEN MESZECSEN LISZT

REDITEL:

BASSA IVAN

PLEBÁNOS

Vu Bogojini (Bagonya, Zalam.)

Prihaja vszaki meszec. Cena 2 koroni, v Ameriko tri.

Odked je szv. rozsnivenec?

Szvēti rozsnivenec sze zse vnoga sztoletja moli po celom krsztsanszkom szveti. Bogátc, sziro-mácie, mozski, zsene, sztári ino mládivszaki, ki kolicskaj vernoszti má vu szébi k blazsenoj devici Mariji, ga koncsí v zsepí noszi, eci ga zmoliti kda stécs ne ima prilike.

Pa je szv. rozsnivenec vszem na pomocs. Trpécsemi je na tolásbo, szlabomi dá mocs, szküsávane varje greha, gresnike tolázsi ino je k právoj pokori pripela. Vszesirom je poznani, kak blagoszlov noszécsi, vszesirom ga nai-demo, kak mocsno orozsjé, stero Marie diko glászi ino pekeo v sztrah prezsené. Pa csi mo vasz pitali, odket je priseo vnogi ne bi znali, ki ga poznajo ino molijo. Na krátci vam popisem :

Okoli 1200-ga leta po Krisztusi sze je lüdszto zmesalo na francuszkom ino je novo vero zacsno vallüvati — tak zváno albigensko — poleg stere je ne stelo vecs obdrzsavati cerkvene zapovedi pa je tüdi zvarglo najprednjese tale nase szv. vere, escse szv. Trojszto tüdi.

Vláda sze je proti posztávila etoj veri z mecsom tüdi, kastigali, celo na szmrt szo pelali krivoverce, ar szo tüdi vu drzsávi vnogo nerédnoszti delali. Da je pa vsze preganjanje zaman bilo, kriva vera sze je vszikdár bole sirila — dokecs je Bog ne zbüdo ednoga mozsa, ki sze já z orozsjom molitve ino predge obrno proti krivici.

Ete mozs je szv. Dominik bio. Nas szvetnik je na spanjszkom vu Osma imenüvanom meszti kanonik bio, rojeni 1170-ga leta z vojvodszke rodovine. Pobozsnoszt, csiszloszt szrea, znanoszt, lübéznoszt nemertelnih dűs, mocsna vola — to szo bila one jákoszti, z sterimi je nas szvetnik zacsno szvoj boj.

On je naime szprevido, ka vero z orozsjom siriti ne szme — kak je Krisztus szam pravo szv. Petri, ar je vera znotrasnje delo nasega szrca, steroga cslovek prisziliti ne more, csi cslovek szam nescse.

On je steo z lübeznoszljov vesiti ino obládati vnoszino, stera sze je tak neszrecsno odtrgnola pravici.

Vu sziromaskoj obleki ino bosz je so peski od meszta do meszta, od hizse do hizse nazaj pozavat zgüblene ovcsice vu pravo ovcsarnico.

Med szvojim vnogim predganjom szi je vszikdar premislavao, kak bi mogeo kakso priliko naidti, z stere pomocsjov bi szv. vero vu szreaj obcsuvati ino gojiti mogeo, ar je csteti i piszati ne znalo. Ka de delao? Z kem de szi pomagao?

K blazsenoj devici Mariji sze je obrno, szv. Dominik,

k onoj lübeznivoj materi, od stere zse szv. Bernard pravi, ka je nikdar ne zavrgla one, steri szo sze pod njeno obrambo podali.

Pa njemi je bl. Devica pomogla. Dala njemi je knigo vu roke, takso knigo, stero vszaki lehko esté, stera na kratci vu szebi zadrzsava vsze szkrivnoszti nase vere ino je li tak proszta, ka jo te najprosztesi tüdi lehko zarazmi. Eta kniga je szv. rozsnivenec.

Toga mislenja cslovek brezi pomoci nebeszke dobiti ne mogeo. Eta nebeszka pomocs sze nam je po szv. Dominiki szpunila nad nami, njega szi je zebrała bl. D. Marija za pripravo, po steroj szmo ete nebeszki dar — szv. rozsnivenec zadobili.

Zgodilo sze je pa to etak :

Szv. Dominik je ednok vu toulonski log odiseo bogamolit ino prozit Mario za pomocs proti krivovercom, to je prozit Mario, naj njemi pokazse pot, po steroj neszrecsno odpadjeno lüdsztvo lezsi nazaj k Bogi pripela. Bridko sze je jokao tam vu szvojoj szlaboszti, kda sze szkazse bl. D. Marija z velkov trumov szprevajajocisih, stera truma je sztala z treh kralic ino szto i pétdeszt devic. Tri kralice szo Dominika gorizdignole z kolen njegovih pa kda je zse sztao, njemi je bl. D. Maria etak právila :

„Mores znati, szin moj, ka szam od mojega bozsanszkoza Szina miloscso oproszila za szvet pa ka szam tebe za mojo skér odebrala. Ti dobro znas, kak je moj szin delo zvelicsanja cslovecanskogora zvrso. Cslovek je posztano, z szvojim trpljenjom je doliplacsao velki dug cslovecanszta ino z szvojim vnébozasztopljenjom je odpro nebésza za csloveka. Zacsétek wszega toga je pa ono pozdravlenje angela bilo, stero mi je szv. Trojszivo poszlalo po Gábrieli.

Za to z pomocsjov pozdravlenja angelszkoza vcsi národe na szkrivnoszti odküpljenja njihovoga, ár je to fundament krsztsanskogozsiviljenja. Zdaj pa pazi, ka te navcsim, kak mores to molitev zvrsavati.

Prva kralica ino prvih pétdeszt devic vu mojou szprevodbi szo v belo oblecene, one znamenüjejo veszéle prigodbe mojega ino Szina mojega zsvilenja. Telkokrat zmoli pozdravlenje angelszko, kak je racsun etih, na

hvalodavanje za dobrote mojega Szina. Pred vszakih dészét pozdravlenj deni eden ocsanas, ar je to ona molitev, vu steroj sze vsze potrebne prosnje iznaidejo.

Z szpodobnim tálom sze zahyáli za trplenja Szina mojega, koga moke szo moje szrce kak oszter mecs prehodile. Z csütlivim szrcom szi premiszli ete szkrivnoszti ino pozdravi pétdeszétkrát mene pa sze obrni pétkrát z tvojov prosnjov k Ocsi, ki je vu nebészaj. To znamenüje naime drúga truma devic, stere szo vu erdécse oblecene ino v petéri krog zravnane sztojijo okoli szvoje kralice.

Pa sze ne szpozábi z dike Szina mojega ino z moje nebeszke oblászti. Glej, etih pétdeszét vu njihovoj zlatoj obleki ti nájno diko posztavi pred ocsi.

Tak moli ti i tak naj moli z tebom lüdszvto, pa csi te tak molili, de prijetnesa vasa molitev pred menov, kak szprehod, steroga videnje tebé zdaj tak veszeli. Jesz pa, kak vasa zagovornica sztopim te pred Szina mojega pa bom ga pri vszakoj szkivnoszti proszila, naj potere kri-
vico, naj vuzsgé vu vasih szrcah plahotajosci plamén
zsive vere ino vasz naj pripela vu vekivecsno domovino.

Glászi eto molitev, pa de ona na zvelicsanje lüdszvta,
jasz pa potrdim recsi tvoje tüdi z csüdovitnimi dogodbami.

Prikázen je minola, Dominik szi je pa z veszélim
szrcom premislavao vsze ete recsi.

Ne Hugo po tom sze je nazaj obrno v meszto Tou-
ouse, kde je na predganico sztopivsi grehe lüdszvta
zacsno kárati ino krivovercom sze z kastigov bozsov pro-
titi. Dokecs je on gucsao, je vüni taksi vihér nasztano,
ka je vüni miszlo, ka de konec szveta.

Szv. Dominik je ete vihér, kak znamenje szrditoszti
bozse naprejposztavo ino je lüdszvti preporacsao, ka csi
sze scsé ognoti kastige bozse, naj moli 150 zdravih Marij
ino szi med tem naj premislava szkrivnoszti nasega od-
küpljenja, veszélja, trplenja ino diko Jezusa i Marie.

Lüdszvto je z velkim sztráhom poszlühsalo vihéra
zmoszne glásze, grmlavico i nebeszko burkanje pa med
tem je zacsno szv. Dominik szvojo molitev: prvi szv.
rozsniivenec.

Vihér je pomali podpüszo i pri szlednjoj zdravoj
Marii zesiszta henjao, nego lüdszvto je ne zamuknolo,

dokecs sze je ne navcsilo ete molitve. Kda ga je zse vszaki znao moliti, szo sli veszéli rázno szaki vu szvoj kraj z tem csütenjom, ke je kriva vera premagana. Eden sztarinszki piszateo pise, ka szo sze sztene Jeriko meszta ne podrle bitrej vküper, kak je minola kriva vera na molitev szv. rozsnogavencia.

Bilo je vu sztárom vremeni edno jezero vu Jeruzalemi, vu sterom sze je vszaki zvracso, steroga szo prvoga notri-püsztili vu vodo, kda jo je angeo zmesao — szv. rozsnivenec je za düse takse vracsilno jezero : vszako düso zvracszi, stera sze pobozsno potopi vu njega.

Jezere i jezere je pripelao sz. Dominik z njegovov pomocsjov nazaj vu pravo vero. Jezéro jezér düs je csütilo zse po szv. rozsnomvenci pomocs bl. D. Marije.

Zato ga molte verno vu vasih potrebcsinaj pa vasz tüdi poszlühne Marija.

Rzsn.

PREKMURSKO
MUZEJSKO
DRUŠTVO
MURSKI SOBOTI

V pokori.

Goszpodne, Goszpodne ! szmiluj sze mi !
Glédaj, kak vszaki dén vklánjam sze ti !
Vszaki den prozsim gor' k Tebi roké,
Vszaki den klicse Te moje szrcé,
Vszak' den Ti vadlújem grehote vsze,
Tocsim za njé tüdi bridke szkuze,
Noszim tezsávo na ramenaj rad,
Z sterov me tezsi szovrazsník al' brat :
Ogovor, szmeh i tak drüga vsza recs,
Sterá je vu szrci dvojoszter mecs,
Vsze mi je v radoszt, ar za Te trpim,
Tebi na diko tá vsza ponüdim.
Noszim bolezni, nevole szrcá,
Krizse, szkrblivoszti toga szvetá,
Záto, oh Goszpodne ! szmiluj sze mi !
Glédaj, kak vszaki den vklánjam szeti.

X.

Pobozsnoszt k najplemenitesemi

Oltárszkomi Szvesztri.

Pred Otto, nemskoga caszara, szta ednok dvá tozs-nika sztopila, steriva szta sze za edno njivo právdivala, vszaki je potrdjávao, ka sze njiva njega dosztája, i gda je vszaki kre szvoje pravice imenitne zroke napredávao, tak sze je vidilo, ka de tesko szoditi, steri má pravico. Ali caszar milosztivno etak szkoncsao njidva právdo. Pod koga ládanji je bila, od onoga je doliküpo njivo i senkao je njo ovomi i tak szta obadvá zadovolniva bilá. Z priszpodoxnim tálon szta sze néba i zemla metala za Krisztusa. Néba je njega za szvojega mela i nazájproszila, ár je on prvlé tam prebivao i odnet priseo na zemlo. Ali zemla ga je tüdi ne stela püsztiti i njega za szvojega drzsala, ár je on z szvoje szlobodne vole z cslovekon posztno, z szádon zemlé sze je hráno, njegovo krv je zemla goriszpila i telo njegovo vu szébe prijéla. I Bog je obedvema zadoszta vesino. Jezus je z vidocsin tálon nazájodiseo vu nebésza, z nevidocsin tálon pa ali záto isztinszko — z telon i z krvjov, z düsov, z cslovecsánsztron i bozsánsztron je pa eli na zemli osztnano vu Oltárszkom Svesztri. Kak ga tak nebeszki sztanovnicje na veke molijo; tak i mi zemelszki lüdjé ga moremo nepreszlanoma moliti vu oltárszkoj skrinji.

Gda sze neszkoncsanoga bozsega Velicsánsztva molba i postenjé dosztája i mi mocsno verjemo, ka je vu Oltárszkom Szvesztri Jezusa szveto telo i krv isztinszko nazoesi, záto szmo duzsmi vu Oltárszkom Szvesztri szkrito bozsánsztvo moliti. „Niscse nede jo ono telo — veli szv. Augusztin — dokecs ga prvle nede molo. Irávno za volo toga velkoga postenjá je maticérkev vu indasnjem vremeni szkrovnoszt ne szamo pred nevernimi poganami, nego escse pred onimi, ki szo sze zse na goriprijémanje szv. krszta priprávlali, (katechumenje) szkrivala. Záto szo te katekumenje po predgi odposzlani bili z cérví i novokrsztseni szo szamo po krszti zadobili návuk od Oltárszkiego Szvesztrva. Vu precsicsávanji sze Olt. Szvesztrvo vsze vöratztálalo med nazocsnimi i nika sze je ne nazájzadrzsalo na molbo szhranjeno. Konesi od toga, ka bi Olt. Szvesztrvo vu cérvah, bilo obvarvano, sze nindri niksi szledi ne znájdejo vu prvesih csetvérih sztotinah. Ito sze tüdi na lehkoma porazmej. Gdá bi krscesenice vu prvih trojih sztotinah vidili, ka poganje njuve cerkvi rüsijo, znali szo, ka bi Oltárszko Szvesztrvo tüdi oszkrunjávali. Med tem zse vu prvoj sztotini cstémo, ka je krscesenikan dopúscseno bilo szv. hostio z szebom domo neszli, ka bi sze vu nedovednoj szmrtnoj pogibelnoszti lehko precsisztli. Ali vu strtoj sztotini, gda je Konstantin caszar szlobodnoszt dao krscesánszkoj veri, te je vcsaszi notrivelana tá návada, naj bi sze vu cérvah za betezsnike goriobvarvalo Olt. Szvesztrvo. Po krátkom szo mále cérvicve, posztavili na oltár, stere szo z zagrinjalon bilé doli pokrite. Vu teh cérvicah je viszila ova poszoda, vu steroj je bilo Oltárszko Szvesztrvo. Ta poszoda je bila na golobecso podobo naprávlena. Od toga guesi Zlátovüsztri govorécsi. „Telo Goszpodnovo je zse vecs ne vu plenice povito, kak nigda vu jaszlicah, nego opravo Dühá szv. noszi:“ golobecsa podoba je znaménje Dühá szv. Eta na golobovo podobo naprávlena poszoda je z zlata ali z pozlašenoga szrebra bila zlejána. Pred bozsánsztron je goró vecsni lampas na császt onoga, ki z lübéznoszti do nász nepresztanoma med nami prebiva, steri je tüdi opominao krscesenike, naj bi nájplemenit e Oltárszko Szvesztrvo dosztojno molili.

Oltárszko Szvesztrvo na molbo vődjáti je szledi notrivelano. Vu zsvilenji szv. Kláre, stera je 1253 leta mrla,

sze na to gledocs na naszledüvajocso zgodovino zazávamo. Gda je II. Fridrich caszar meszto Spoleto, stero je pod oblásztjov szvétoga sztolca bilo, porúso, eden tal szvoje vojszke, med sterimi szo törki i drügi nepriátelje kriksa bili, je tan povrgao vu obládanoj drzsávi. Eta vojszka je Assisi váras tüdi okoli vzéla. Náj ob prvim szo on kloster zácsali rüsiti, steri je tan poleg zvün varaskih zidin lezsao. Zse szo szkoro na vrh klosterszkih zidin prisli. Gde bi to csüla pobozsna Klára, prednjica onoga klostra, doli sze dála odneszti k klosterszkin vratan, ár je betezsna bila i pred szébe je dála prineszti Oltárszko Szvesztno stero pokleknovsa je etak molila k szvojemi nebeszkomu zarocsniki: „Jeli bi dopuszto Goszpodne, ka bi ete twoje nevolne szlüzbenice, stere szem jaz vu twojoj lübéznoszti obvarvala, vu poganszke roké szpadnole? Obesuvaj ti Goszpodne szlüzbenice twoje, stere jaz zse vecs obrániti nemrem!“ Na to szo sze z Oltárszko Szvesztna ete recsi glászile: „Vszigdár vasz obránim!“ Po tom je szv. Klára potrostana okolsztojécsim právila: „Zdaj zse vasz zagvüsam, ka vasz niksa nevola ne doszégne, vüpajte sze szamo vu Krisztusi!“ I ovo na zidino gorilazécso vojszko je nerazlozsena sztrahota opaszala, doli szo szposzkákali i vbeg vdarili.

Vödevanje i okolinosenjé Oltárszko Szvesztna je tüdi szledi bilo notrivpelano, gda sze je szvétek Telovoga nasztavo. Na nasztavlenje toga szvétka je Bog Julianno, edno pobozsno apatico zébrao z Lüttich várasa vu XIII. sztotini. Njoj je Bog vu ednoj nebeszkoj prikázni zapovedao, naj bi sze na molbo Oltárszko Szvesztna eden poszeben dén odlocso. Julianna je zato proszila Róbert lüttichszkoga, püspuka, naj bi njoj to volo dopunili i na csaszt Olt. Szvesztna eden szvétek nasztavili. Pantaleon Jakob pa, ki je szledi po iméni VI. Vrbána za pápo bio odebráni, je zapovedao naj bi sze Telovo, stero je do szega mao szamo vu lüttichszkoj püspekiji bilo notrivpelano, pô celom krscsánszkom szveti obszlüzsávalo. Gde je pa te vu onom nepriátelszkom vremeni ne moglo biti vszepovszédi notrivpelano, V. Klement na viennenszkom obcsinszkom szprávisci i szledi XXII. János pápa leta 1317 szo to zapoved znova vódáli i od onoga vremena mao je Telovo nájlepsi i nájszvetesi szvétek krscsánszko národa.

Vu vszakom vremeni szo sze znajsl lüdjé, ki szo Olt. Szvesztvo pobozsno csasztli i molili. Szvéto zsivocsin lüdém, dokecs szo eti na zemli prebivali, je vszigidár nájvékse vesszeljé bilo Oltárszko Szvesztvo pohájati. Eti szo zádobili od Bogá nájvékse miloszti, eti szo zavreli na dobre nagibe i zádobili mocs na pobozsno zsivlenje. Záto právi szv. Alfonz: „To je gvüsno, ka za szv. precsicsavonjon med vszemi pobozsnosztsmi ta nájprvesa je: molba Jezusa vu Oltárszkom Szvesztvi; nega od té prijétnese, nega za nász blagorodnese pobozsnoszti.“ Példa szvécov naj tebé tüdi naginejo oh krscsenik na lübézen do Oltárszko Szvesztva, z sterih nisterne ovo pred tébe posztávím.

Xaverszki sz. Ferenc, apostol Indie, sze je vu dnévi vnoga trüdo, naj bi pogane k Krisztusi pripelao, vecsér je pa doszlakrát celo nocs pred oltáron klécsao. Csi je szamo mogocsno bilo, poleg cérkvi je meo vszigidár szvoj sztán; nájlüblenesi njegov szoszid je bio vu Olt. Szvesztvi nazocsni Jezus. Vu Malagi pa kak eden drügi Samuel je vu sakristii na golon szrtéli szpao, so je vecskrát notri vu cérkev i tan je nisternih vör dugo klécsao pred Olt. Szvesztvon.

Borgianszki sz. Ferenc je vu dnévi szedemkrát pohájao nájplemenitese Szvesztvo. Gda bi pa ednok vu Ebori betezsen lezsao i z mocsnoga szna ga nebi mogli gorizbüditi, prineszli szo k njemi Olt. Szvesztvo i ovo od szébe je odpro ocsi szvoje.

Szv. Vince paulanszki, gda je szamo mogocsen bio, je pohodo Olt. Szvesztvo. Pri Jezusi szi je vőpocsino szvoje vszakdanésnje trűde. Te tak da od szé nika nebi znao, je szplóh zalejani bio vu Olt. Szvesztvo. Csi szo ga kaksti tanács pitali, vesaszi sze je k Oltárszkom szvesztvi obrno.

Szlepec Ivan.

Premislávanje od nebész.

Na obcsinszkoj szodbi de Krisztus szodo naj prle pravicsne na právom kráji i de njim pravo: „Pridite blazseni mojega Ocsa, poszedite kralesztvo, stero vam je priprávleno od zacsetka szveta“. Mat. 25, 34. pravicsni do sli vu vecsno zsvilenje. V nebeszah je Krisztus tüdi za tébe pripravo meszto; szrecsa, stero zdaj v zsvijajo zvelicsane dűse v nebeszah tüdi tebé csáka i csi bos tak zsvivo, kak szo one, jo bos tüdi ti ednok vzsivao. Kakso szrecso pa vzsivajo dűse v nebeszah, i kak dugo do jo vzsivale, to zvedis z etoga premislávanja stero je szpiszao od nebesz szv. Leonard Portomavriski (Geistliche Uebungen, das Paradies.) Premiszli csi scsés biti szrecsen, mores meti vsze dobrote i na veke; takso szrecso bos pa meo csi prides vnebésza; ár kak hitro sztopis prék praga nebeszki vrat, dobis v popolno oblászt vsze dobrote. Znás pa ka szo te dobrote ne takse, kakse szi miszlis, jiki neszkoncsno vékse vrednoszti; csi bi vsze csaszno dobro, po koin tvoje szrcé hrepene, neszkoncsno pomozso, bi scse szanca nebi bilo szrecse, stera te csáka v nebeszah. Szrecsen kraj napunjeni, da szi nikaj vecs zseleti nemrejo. Tvoje telo, stero je zdaj tak szlabo, de zsiva podoba odicsenoga tela Jezusa Krisztusa, i de tak

lepo, da bi szunce pred njim obledelo i de sze tak szvetilo, ka bi eden szam zsárok razszvejto tmicsno nocs. Tvoje csütenje stero neima zdaj nigdár zadoszta, bode popolnoma zadovoljeno i pomirjeno, ár bode obilnoszt vzsivalo, vzsivalo vszo nebeszko radoszt i veszélje. Tvoja pozselelja bodejo mirna i pámeti podvrzsena i nedo delala naj mensega nemira tvojemi szrci.

Ka pravim, tvoje szrcé de szamo máli raj, ár de vedno puno veszélja, zavarvano pred vszakim sztráhom i zsalosztjov, niedna szlabla miszeo sze nede vjem z büdila i vzsivalo de neszkaljno szrecso. Kaksa de pa tvoja düsa, ka bo popolno od Boga obdána? Prle bi szpravo morje v oreovo lüpino, kak pa razmo, ka szo nebésza. Nebésza pomenijo telko, kak meti Boga i zsnjim sztüdenec vszeh dobro i veszélja, steroga szi mores miszlti: nebesza szo zedinjenje düse z Bogom, pa tak, kak sze z drüzsi ogen z razbeljenim zselezom, tak ka sze düsa szkoro ne loesi od Bogá, Bog pa ne od düse. V nebeszah biti sze právi nekak szedeti na bozsem troni, gosztili sze pri bozsem sztoli, vzsivati rávno tiszte dobrote i szrecso, stero vzsiva Bog i de jo vzsivao na veke.

O szto jezerokrát szrecsni hip, gda prides v nebésza v lo velicsánszlo! Krscsánszka düsa, "to isztino dobro premiszli i razsiri szvoje szrcé. Csi bi Bog steo odkrivati edno po ednom szvojo lepoto, popolnoszti i kincse, bi celo vecsnoszt zbüdjavo v tebi obcsüdűvanje, ár bi ti vedno nove csüde kázao, iz sterih szo edni lepsi od drügih, ali ka de scse le té, gda ti pokázse vsze csüde i ti dá v popolno vérszlo i za zmiron. Ka pa delas zdaj? Zakaj ne ponúcas vszega zsivlenja da bi dobo takso szrecso? Oh, ka szi zse vecsino do zdaj?

Dобра dela szo szeme vecsnoga velicsánszta, to je gyüsno, i do zdaj nesz szejao drügo kak dela, stera zaszlüzsijo kastigo i pekeo. Oh proszi Bogá, ka ti od-püsztí tvojo szlabo vero: ár prav malo verjes na nebésza; lepa domovina szvécov je tebi nepoznána dezseli i ár na njo malo verjes, zato pa zanjo tüdi malo szkrbis. O da bi zse dnesz inacszi zacsno zsivel. Premiszli, da v nebeszah nebos meo szamo vsze dobrote, liki meo bos je tüdi na veke. Sto bi to mogeo razmiti, kak jako povisa vecsnoszt vrednoszt nebész? — Csi je isztina, da je

reces teliko vredna, keliko bole trdna je, ka bos pa pravo od zvelicsanja, stero je ne szamo neszkocesno liki tüdi vecsno? Tajiti ne bi mogeo, da bi bilo vecs vredno naj ménse telovno vzsivanje, csi bi bilo pa neszkonesno, kak zvelicsanje vszeh zvoleni, csi nebi bilo vecsno. Z toga lehko szodis, kakse bo tvoje zvelicsanje, gda bos vzsivao vu szvojem szrci veszélje, stero de nezapopadlivo i de celo vecsnoszt brezi konca. Tvoje zvelicsanje de tak veliko, ka bos meo zse szam vu szebi vecs vysakoversznoga veszélja kak obcsütijo vszi pogübleni vküper zsaloszti i trpljenja: ka, csi bi szpádnola v pekeo edna szama kaplica z morja tvojega veszélja, bi polehsala náj sztrasnese trpljenje.

Sztoga lehko vidis, kak szladko i prijetno de to v zsivanje, stero bos meo vszigdar. Pomiszli, csi bi meo na zemli vsze, ka more csloveka popolno szrecsnoga vecsiniti, csi bi meo vsze kincse szveta, da bi vzsivao najvékszo szlávo csaszt i telovno veszélje, kak britko bi ti bilo pri szrci, mrejti i szmrtjov dokoncsati tak szrecsno zsviljenje; v nebészah pa nede tak, tam bos napunjeni zdobrotami i znas gvüsno ka je ne nihas vzsivati celo vecsnoszt, i gda bos sze szpominao vecsnoga veszelja, bos zato vzsivao veszélje cele vecsnoszti vszaki hip. Kak bos te veszeli gda bos vido pred szebov i sze nebos vecs bojao, bos potolazsen, ka bos lebko szam szehi pravo:

Zdaj szem odszlobodjeni, zdaj szem szrecsen i bom zmirom. A kak neszpametni szo lüdje toga szveta! Ka miszlis? Po kom hrepenes? Ka de szteof, csi ne hrepenes po nebészah? . . . Gori szrce, scse dnesz je obrni proti nebi i zato szi miszli, ka sztoji pred teof na ednom kraji hüdi düh, düh z ognjenimi oesmi vu drüzsbi peklenzke posásti i ti pravi: Hodz za menov, i gda bom na tom szvejti te dobro zmantrao, ti placsam tvoje tezsáve vu drügom zsviljenji z vecsnim trpljenjom; na drügim kraji szi pa miszli, ka sztoji Jezus na szredi szvecov, steri ti pravi. Lübi me i bom szteof vu tom zsviljenji jako lübez-nivo i prizaneszlivu ravnao, zatém ti pa placsam tvojo lübezen z neszkonesnim veszeljom v nébészah. Ka bi odgovoro na to? Ka bi steo szlüzsiti hüdoini dühi i ne lübiti i szlüzsiti Bogi? . . . Oh ne oszramotimo szami szeb, steri szmo lehkomisleno zse telikokrát zapravili nebésza.

O nebésza kraj veszelja, ve szte napunili moje szrce zveszéljom. Na drúgo nebom miszlo, za drúgo nebom szkrbo i po drúgom nebom hrepeno od denésjega dnéva kak le po tom, da nebesza dobim. Znam, ka je pot v nebésza voszka : „Teszna je pot stera pela vu zsvlenje“. Mat. 7. 14. trnava pot je i pot pokore i zatajúvanja, pa naj bo, ár trplenie s terim nebesza dobim, je malo. Neszrecsna leta, stera szem prezivo vu grehi, oh kak je objokam ! Oh kak delecs szem prisoed od nebész szvojim szlabim zsvlenjom ! Pogledni o Jezus pri twojih nogah klecsim vu zsaloszti ; odpuszti mi proszim te mojo nezahvalnoszt neszpametnoszt i gresnoszt, odpuszti mi, o moj Bog, odpuszti mi.

Odpuszti mi i daj mi nebésza ; jocsics i vu imeni twoje predrage Krvi te proszim, odpuszti mi. Pa ka pravim, za to te proszim, scse dnesz szklenem i sze trdno odlocesim v nebesza scsem priti csi vsze drúgo zgübim, ka je meni zato, szamo da nebesz nezgübim. To náj bo szád toga premislávanja, tak scsém delati, ka nebésza dobim, ednok za zmirom sze odpovem nescimernoszti szveta, da bom vzsivao veszélje v nebészah. Z Bogom szvejt, z Bogom veszelice plesz i gizdozti i Bogom prepovedano znánje, z Bogom telovna lübezen z pregresno poszvetno razveszeljavanje ; z Bogom vsze te sztvari.

Proti tebi sze obracsam, raj, veszela domovina izvoleni nebeszki Jeruzalem nevmerlivu meszto mira, kraj bozsega velicsanszta, ograd radoszti ! Na tebe bom miszlo. do tebe bom meo nagnenje, tebi poszvecsüjem szvojega dūha, po tebi zdihávlem po tebi hrepenem, tebē scsem, o szvéti raj ! . . .

po Cvetji S. J.

Nase romanje vu Mária-Zell,

III.

Gda szmo vu Kapfenberg prisli, je posztano vlak
ino kolodvorszki szlüzbenik kriesi „Kapfenberg umsteigen,
to je prej sze preszeliti na drügi vlák kateri de nasz
pelo do Aussee-Wiesen-a.

Od kapfenberga do Ausse-Wiesen-a szo szamii bregov
je, szamo eden máli szteszki dol je, gde iz ednoga kraja,
mala Murica tecse, iz drügoga kraja pa ide drzsávna
ceszta, poleg pa veliki bregovje. Presztor te tak za zse-
leznico nega, ino odnet je to, ka od Kapfenberga do Aussee
Wiesena tak máli vlak hodi, kaksega cslovek retko vido.
Gda je lüsztvo te máli vlák zaglednolo, doszti szo sze
csednili etak vu szebi govorécsi „jeli de nász dünok mogo
té vlák pelati.“

Pa isztina szirowák vláki je zemetno szpadnolo 700
lüdi ino teliko wagonov za szebom vlecesti, tem bole, ka
proti bregi ide vszigidár vise ino vise. Ka je njemi tesko
slo csi je rávnok 2 pécsi imel, iz toga szmo lehko vidlli,
ka je jáko pomali so. Ino rávnok to nam je dobro bilo, ar szmo
lehko mirovno to sztrsánszko lepo krajino gledali. Veliki
bregi, kateri sztlemenom nebo dolicsejo tak sze vidi csloveki,
steri na szvojoj glávi noszijo dezsa polne oblake, iz steri
kako sztrahovitno gremljenje doli bezsijo mali potoki, steri
voda kak beli szneg pride vu dol, veliko bregovje
nezgovorno veliki szkalami, groznoszt pobüdijo vu csloveki.
Zaisztino csloveka groza obhaja, gda ober szvoje gláve

velike szamene szkale vidi, stere csi bi sze doli porüsile na práh ino pepel bi csloveka razmozsile te cslovek more szpoznati to pravico ka nam szvéto piszmo právi : Csüdnoviten je Bog vu szvojih sztvorenaj.“

Ta sztráhovitna lepota bregov vlecsé doszta lüdi na brege, to lepoto nemre pozabiti on, ki sze vu planinszkoj krajini narodo, gde stécs je, csüti vu szvojem szrei :

Gori gori na goré
Ta me moj' szerce zove“

Ali kak nas imeniten szlovenszki szpevnik, ki je láni mrl Simon Gregorcsics pise

O zlatih dni szpomin
Me vlecese na planine
Po njih szrce mi gine
Ár jaz planin szem szin
Tedaj nazaj
Nazaj v planinszki raj.“

Ta sztrahovitnoszt krajine vu meni zdiguje bojaznoszt do Boga ! Csi szo zse szledi Goszpodnoga Boga, to je sztvorenje tak sztrahovitne, kaksi sztráh de obhájao naso düso gda bodemo pred Njega sli na szod ? Gda tak tuzsno csütenje vu szebi csütim, me gori zbüdijo iz toga tuzsnoga csütenja ino vu meni vüpanje pobüdijo ete recssi stere nasi romarje lepo szpecsajo :

Kralica Nebeszka
Maria zellszka
Le proszi za nász.

Kak eden szvetli rád idejo vu moje szerce, ino meszto tuzsnoszti je z vüpanjom napunjeno moy szercé.

Ali döñok döñok bi dobro bilo eti vu toj planinszkoj krajini vu szamocsini, fkraj dalecs vkraj od zapelivoga szejta prebicsati, gde cslovek ne rido jálnoszt lüsztva, odürjavanie szvojega brata, blizsujega, gde cslovek ne bi csüo sztvárjenje, preklinyánje, gde bi csloveka düsa sze ne zamazala kak zdaj, csi z zamazane düse cslovekom okoli hodi . . .

Tak szi premislavam ino komaj na pamat zemem ka vlák mino ide Aflenzen stacie. Iz etoga meszta najmre

je csudnovitno odnesena leta okoli 1200 vu Maria-Zel¹ ona csúdovitna podoba Bl. D. Marie, pri steroj sze teliko ino teliko csúd prigodilo po sztotinaj. Rogatanje vláka mi ne da mitovno szi dale premislavati . . . vej vu Maria-Zelli tam bodes imo csasza prívi eden notresnji glász. Pa csi bi rávnok steo ino mogocsen bil szi dale zbrojaviti, csasz bi mi nedopüsztó ár blüzik je bila szlednja posztaja Aussee-Wiesen.

Iz etoga meszta sze je zacsnolo pesko romanje.

Maria-Zell escse 37 kilometrov lezsi od Aussee Wiesena.

Pot je prijetna, szamo naszredi poti je eden 1200 metrov visziki breg, na steroga cslovek ma edno dobro vőro idti.

Ali drzsimo red vu doli piszanji.

Iz vláka doli sztopivsi sze lüsztvo hitro fküper naberé, lejpe Marijine peszni szpeva jocs sze naprej podá.

Te sztarejsi, ki szo sze ne vüpali 37 kilometrov peski fcsiniti sze na omnibusz podajo gde szo sze za 5 koron vu Maria Zell pripelali. Ali táksi je ne doszta bilo. Cslovek zaisztino lejpe példe lehko vido med lüssztvom csi je szamo imo ocsi za gledanje. Eti szam vido edno sztáro santavo mamico, stera je peska sla pa je 72 leti sztara bila! Isztina ka je sziroti prijetno szpadnolo gda szam nylo na szredi poti na edna kola gvri szpravo . . .

Ali vidim ednoga sztároga mozsáka zdugimi szerimi vlaszámi . . . ah szi miszlin tak tak szo te sztári szlovenci mogli vő viditti, takso nosnjo szo meli . . . pitam od toga ocso keliko szte sztari ino govorijo meni: szamo 86 lét . . . ino szo sze dönök na pot podali. Ali ne szamo sztare nego mlade lüdi, gospodszke lüdi tüdi vidi cslovek kak peski romajo.

Na poti szrecessamo ednoga stajerszkoga gospoda steri peski idejo. Gori njim ponüdimo nasa kola, stera szo tak prázna sla zanami, ali oni zavalnosztjom govorijo: Boug plati, ali peski scsém idti, ár szam to tak oblübo.“

Ali vidim poleg méne idti nemske gospé, stere sze mi tak poklonijo: „Gelobt sei Jesus Christus“ vhálen bojdi Jezus Krisztus. Te gospodszke zsenszke sze ne szramotijo pokloniti „vhálen bojdi Jezus Krisztus“ prinász

sze pa gnesz vütro szramotijo toga, iszlinszko katholicksanszkoga poklanjanja. Ali dönok sze naj taksi szami szebé ne norijo ar: Ki mene vadlüje pred lüsztvom, jasz bodem ga tüdi vadlüvao pred mojem nebeszkom Ocsi, ki ki mené zataji pred lüsztvom, jasz ga tüdi zatajim pred mojem nebeszkom Ocsom právi Jezus.

Med tem podobe, ali razpetjé, edno imenitno znaménje ka to stajerszko lüsztvo escse zsivo vero má iz vek-sega. Zakaj právim izvéksegá zrok tako povem. Pri bli zsavamo zse proti 1200 metrov viszikomi Seebergi. Pod bregom edna lepa farna cerkev gothiciska izloga. Mála fara je to szamo 97 düs je vu toj fari. Tü sze dühovnik zagvüsno za szakoga szkrbi! Malo szmo szi pocsivali, ka naj tem lezse prejk toga brega pridemo. Dalecs okoli ceszta pela, cslovek to miszli ka je tako zgoraj ino gda na konca poti pride vzeme na pamet ka sze pá novi zavétek zacsne.

To tak drzsi edno vero vszigidár bole ino bole vise pridemo naszledje ne odmozeni pridemo na szlemen, gde je ravnica. Zgoraj na planini je edna sztára podoba Bl. D. Marie. Vidi sza na celoj podobi ka je ednok kroto lejpa bila zdaj zdaj je zaverzsena, sze niscse za njo ne briga edno drúgo znamenje ka mlácsnoszt sze zacsne razsirjavati med tem pobozsnom stajerszkom lüsztvom.

Ali ne tozsimo: vidim pred podobom cvetécse korinice vidim okoli sztebra mala vencske dühésesi korinic stere nam dokazsejo ka sze najdejo escse dobre düsice, stere gorecsno lübezen majo.

Sztari kejp je to, té je vido nase sztare ocsake, babice gda szo oni eti mimo romali, ino zdaj vidi njihove vnü kece — nász — pred szebov klécsati, gde szmo zavahili, ka te zsmetnesi pot nasega romanja szmo szpunili.

Lenarsich Mirko.

Iz zgodovine Szv. matercerkve.

— Julianovi naszlednici. —

Tam szmo henjali, kde je popiszano od Julián caszarove szinrti. Njegov neszrecsen zsitek nam naj bo na peldo, kak Bog szvojo szv. cérkev csuva pa tüdi na opominanje, kak sze more krscsanszko lüdsztvo boriti za vero szvojo, csi scse Bogi povolno zsveti.

Naszlednik Julian caszara je bio Jovian (l. 363—364.), steri je ne bio z Julianove rodone, ar kak znamo zse, je Julian bio szledjen iz roda Konstantinovoga. Joviana je vojszka posztavila za caszara. Zaprva sze je brano ete csaszti rekocsi, ka je on krscsenik pa on nescse poganszta nazajposztaviti, kak je Julian steo. Na to szo vojacje kri-csatati zacsnnoli, ka szo oni tüdi krsztsenicje, ka oni tüdi ne scsejo poganje biti.

Jovinian je na to prekvzeo caszarszko csaszt. Krscsenikom je znova potrdo vsze njihove pravice, nego paganom je mir dao, ar je kak dober krscsenik znao, ka vero z mecsom siriti ne szme. Zsivo je ne dugo. Po ednom leti vladanja je zse vmro ino za njim je vojszka Valentiniana I-ga zebrała za csaszara, steri je to velko caszarszto znova razlocso ino za izhodni tao caszarszta szvojemi brati Valenti prekdao. Valentinian je katolicsan bio, Valent pa arianec. Poganszko vero szta obádva pre-ganjala, nego Valent je tüdi katolicsauszke ne trpo. Paganov je te zse po veksih mesztaj ne bilo jako, szamo po kaksih sztranszkih vesznicaj, pa za to szo je zvali za pogane, ali pagane, ali vesznicsare, ar sze vesznica di-jacski pagus pravi.

Za tem Valentinianom je priseo njegov szin na ca-

szarszki tron po imeni Gracijan, steri je Theodosiusa imenüao za szvojega pomocnika i caszarana izhod.

Gracijan je szpravo vō z rimskega drzsavnoga szprávisca beginje poganske szteber, steri je escse izda tam sztao ino on je tudi vecs ne noszo obleko ino ime „vélkoga popa“, stero obleko ino ime szo za csasza pogansztva vszi caszarje meli pa poleg stere csaszti szo tudi darüvali kak dühovnije krivih bogov.

Ne dugo po tom, ka je Gracijan Theodosiusa imenüao za szocaszara, szo vmorili Gracajana z njegovim bratom Valantinijanom II — im vréd ino po taksoj poti je. Teodosius szam osztano, steri je szledjen bio med onimi, ki szo z celim caszarsztvom szami lādali.

Theodosius je vcaszsi vu zacsétki szvojega vladanja zapoved dao vō, ka vu njegovom drzsánji more vszaki ono vero vadlūvati, stero vesi rimszki püspek Damasus — ki je toga hipa pápa bio, ár ki kaksostécs drügo vadlūje, csi je li krsztsenik, sze more za krivoverca drzsati. Poganske cerkve je dao szpozapreti — pa pri toj priliki poganszkom lüsztri kazati, kak szo poganszki popevje tiszte dáre ino jesztvine, stere szo lüdjé za szvoje bogé na oltáre zdevali, tam odnet noszili ino ponücali. Pa to je te bio zrok, ka je poganszka vera minola.

Kak je ete caszar pobozsen bio, mo vidili. Vinro je l 395-ga po r. Krisztusovom. Pred szmrtjom je razdelo caszarszto med szinami : Arkadius je dobo izhodno polovico, Honorius pa záhodno pa od toga csasza mao sze je rimszko caszarszto vecs nikdar ne zjedinilo.

Arianismus ino cerkvena szpráviscsa. Zdaj pa hodmo malo nazaj vu zgodovini ino poznavsi szvetszko oblászt ino njéna dela, iscsimo tudi znotrasnje zsvilenje ino gibanje szv. materecérkve szpoznavati.

Znamo, ka szo zse vu zacsétki, za csasza apostolov bili taksi, ki szo razlicne tale szv. piszma razlicsao tolmacsili pa szo poleg toga krivice zacsnnoli vesiti. Za to pise zse szv. Pavel apostol rimlancom (16, 17.) rekocs. „Pazite na szebe med onimi, ki razkolnistvo i szpako delajo proti vcsenjej, stero szte sze navesili, ino sze jih ognite“ Pa szv. Peter znova etak pise : „Bodejo med vami krivi prorocje, steri krivo vesenjé májo, Goszpodna, ki je njé odküpo, zatajijo ino szi náglo kastigo priprávlajo.“ (2. 3, 3.)

Pa k Titusi szv. Pavel etak pise: „Krivoverca sze po dvojem ali trojem opominanji ogni, ár znás, ka je taksi zablodjeni ino greh dela.“ (3, 10.) Razmijo sze z temi recsmi oni, ki szo krive vere zacsinjali ali z katolicsanszke na krivovero sztopali.

Dokecs szo apostolje zsivelj, szo escse krive vere ne tak velko mocs mele, ár je vszaki bole vörvao apostolom, kak krivovercom i njihovim vucesitelom, nego kda szo szpomrli apostolje, te je Satan zacsno szvojo zsétvo. Gizda, trmoglavoszt, pokvarjeno szrecé je bilo navadno, ka je ednomi i drügomi blodnoszt prineszlo. Pa proti tomi szo sze püspecje tak bránili, ka szo vküpszprisli vu szprávisca ino szo tam vőoglászli právo vero ino obszodili kriva vcsenjá zablodjenih lüdih. Táksi vzhodi püspekov szo sze navadno po onih krajaj drzsali, kde je kaksa kriva vera nasztánola ino sze sirila, ár szo ete krive vere vu zacsétki szamo eden, ali drügi tao szv. materecérkve mesale.

Vu zacsétki 4-ja sztoletja sze je pa zacsuola kriva vera, stera ne tak kak ove prve — vu teh sznopicsaj zse popiszane — szamo na málom meszti, nego po celoj szv. materi cérkvi sze je zacsnola siriti.

Zsivo je naime v Alexandria meszti v Egyptomi eden vucseni, nego poleg toga gizdav i napihujeni mládi cslovek po iméni *Arius*, steri je tam vu dühovniski sztan sztopo ino sze je dao od püspeka za diakonusa poszvetiti. Kak diakonus je vecskrát drzsao predge, vu sterih je püspek vszikdár vecs i vecs krivice naiseo. Pa kda je Arius po vecskratnom opominanji tüdi ne steo henjati krivice glásziti, ga je püspek izobeso (vőzápro iz obcsinszta) szv. materecérkve. Kda je ete püspek vmro, sze je Arius njegovomi naszledniki znova pomolo tak, ka ga je on nazajvzeo ino ga je za mésnika poszveto pa njemi je tüdi faro dao vu Alexandrii. Arius, kak vucseni cslovek i lübeznivi predgar lüsztva, je na szlednje tak dalecs priseo, ka kda je te drügi püspek tüdi vmro, je zselo szam püspek biti vu Alexandrii. Nego to zselenje sze njemi li ne szpunilo, ár je za püspeka eden drügi, pobozsen dühovnik, po imeni Alexander zebráni.

Arius sze je na to razszerdo ino je od Alexandra, szvojega püspeka to glaszo, ka Alexander krivo vero vesi

od szv. Trojsztva. Alexander je steo Ariusa na bogso pot szpraviti ino njemi je vu dvojem govor pred lüdsztvom odgovoro na njegovo ogovarjanje szkázajocsi, ka on krive vere ne vcsi. Liki Arius je vecs ue meo mira. Eden tao dühovnikov, steri szo z Alexander püspekovicim ravnajom ne bili zadovolni ino tüdi lüdszta tao je szebi pridobo pa szo sze z toga v Alexandrii velke zmeslave zacsnole. Na to je püspek Ariusa z drügimi püspekami Afrike navküper znova izobceso, nego Arius je pred tom szpraviscsom püspekovic tak dvojno gucsao, ka szo ga nisterni püspecje tüdi zgovernjati zacsnoli. Caszar Konstantin ga jo vu Carigrad pozvao, kde sze je te on zdrzsavao, tem pa Konstantia vojvodica vzéla njega vu szvojo obrambo tak, ka ga je caszar ne obszodo. Lüdszto sze je pa na to vu celom drzsánji razdvojilo ki poleg, ki proti Ariusi. Vszaki je bole razmo právo vero, kak püspecje, vszaki je bole steo obszoditi, jeli Arius isztno vcsi, ali krivico, kak od Boga na to odmenjeni voditelje szv. matere cérkve. Rávno tak, kak dnesz dén, kda vszaki novinar bole razmi vero — escse zsidov jo bole raztolmácsi, kak mi dühovnicje. Sze mi je zse szamomii zgodilo vecskrat, ka szo mi lüdjé tanácse dávali kak naj predgam pa takse szam tüdi naiseo, steri szo pravili, ka bi oni bole znali predgati, kak jesz. Ne szam zamero norcom, nego zsaloszt me je obisla, kda szam vido szlepo gizdo nezvucsenoga csloveka, ki nancs katekizmusa ne ve pa scsé bole znati vcsenjé szv. materecérkve, kak njegov dühovnik, ki sze je vero szpoznati leta dni vcsio. Pa rávno tak je za csasza Ariusa napihala gizda nezvueseno lüsztvo to je bio zrok, ka szo lüdjé z cela odnoreli za njim, ar je meo lepi glász pa je dobro znao kriesati.

Vu tom boji za Ariusa je lüdszto tak razdivjalo, ka je zse caszarszko ravnitelszto ne vecs znalo réda drzsati. Na to sze je caszar Konstantin odlocso, ka vu *Niceo* vküper pozové vsze krscsanszke püspeke celoga szveta ino oni naj vópovejo, jeli Arius krivico vcsi, ali ne. To niceanszko szpraviscse je prvo med onimi, stera sze za obcsinszka zovejo, ar szo k tomi obprvim bili vszi püspecje celoga szveta vküperpozváni.

Niceanszko szpraviscse je szam caszar odpro 19-ga

juniusa 325-ga leta. Nazocsi je bilo tam 318 püspekov z vszeh krajov szveta. Med temi szo vnogi bili, steri szo nikda za práve vere volo mantrani bili, kak *Paphnutius* z Thebaisa, steromi szo za csasza Dioklecián caszara právo oko vüpüsztili pa levo pogacsico z kolena vövdrli; *Paveo*, neocesareanszki püspek, steromi szta obedve roki zezsganive bile; *Leontinos* z Cesareje, *Tomas* z Cycicusa, *Marinus* z Triadesa, *Eütychus* z Szmirne szo szkrivali mantrnische rane. *Spiridion* cypruski püspek je tam bio, ki je glaszoviten bio od csüdodelne mocszi; nisibiszki *Jakob*, steroga szo zse vu zsvilenji za szvétoga csasztili. *Hosius* z Kordube je gloszoviten vucsenják bio tisztoga csasza. Rimszki pápa *Sylvester I.* szo *Vitusa* pa *Vincenzius* poszlali na szpraviscse vu szvojem iméni ino *Hosiusa* z Kordube szo imenuvali za predsednika szpráviscsa meszto szebé. Drügih dühovnikov je vise 2000 prislo vküp na to szpráviscse.

Kda szo püspecje vküpşprávleni bili z dühovnikami, je prisoj tüdi caszar Konstantin vu caszarszkoj obleki brezi orozsjá. Eden püspek ga je pozdravo vu iméni vszeh ovih, na stero pozdravlenje je te caszar ponizno odgovoro, ka sze veszeli, ka je vsze vküp vidi ino je proszo, naj lepo vüpovejo pravico, stero je szv. maticérkev vszik-dár vervala, ka ne bode satan zsenjao zdaj, kda je poganszto zse obládano, ár tá dvojnoszt, stera je zdaj nasztánola je hüsa, kak kaksastécs drüga nevola.

Na to szo püspecje poszlühnoli Ariusa, naj naprejdá szvoje vcsenjé, ka do znali, ka vesi pa szo z zsalosztjov szpoznali z njegovih recsíh, ka on od Szina bozsega to vesi, ka je ménsi od Ocsé pa ne edno isztoga bojstva z Ocsom — z drügov recsiov: zatájo je bozsánszto Krisztusovo. Na to szo püspecje vüpovedali, ka je njegovo vcsenjé krivo ino szo napravili takzvano niceanszko verevadlúvanje, vu sterom szo bole naténci raztolmacsili pravo katolicsanszko vero. To verevadlúvanje moli szvaki dühovnik pri szv. mesi, kda kredo právi. Vu vszem je szpodoxno apostolszkom, szamo pri Jezusi Krisztusi sze je notridjalo: „Vörjem ednoga Jezusa Krisztusa, jedinorodjenoga Szina bozsega, steri je rodjeni od Ocsé od vekoma ino je Bog od Bogá, szvetloszt od szvetloszti, právi Bog od právoga Bogá. Steri je rojeni pa ne sztvorjeni, ed-

noga bojstva z Ocsom po sterom szo vsza vesinjena i t. d. Kak z toga vidimo — ne novi návuk szo dáli ocse- vje szpráviscsa szv. matericérkvi, nego sztari navuk, ste- roga je vszikdar vörvala szv. maticérkev, szo bole raz- licsno i razumivo vőpovedali, náj sze vecs niscse ne mesa vu tom duguvanje.

Tüdi na tom szpráviscsi szo szod prineszli od vü- zemszkoga szvétka. Navada je bila naime vu szv. [materi cerkvi na den nasztávlanja Oltarszkoga szvesztsva gos- csénje meti — te szo pa to gosesénje izhodni krscsenicje vszikdar na stirnajszti den meli po mládi márciusa pa szo z tem poszt pretrgnoli, vüzem szo pa szlüzsili po tom na trétji dén, kaksi stécs den tjedna je te zse bio. Zazávali szo sze na szv. Jánosa apostola, ka szo sze to od njega tak návcsvili. V Rimi pa na celom záhodi szo pa ete máo na vélko szoboto drzsali, gorisztanenie pa vszik- dár v nedelo ár szo pravili, ka je Krisztus v nedelo sztano z groba pa ka szo sze oni to od szv. Petra apostola tak navcsigli. Zato szo sze dosztakrát szvajüvali izhodni i záhodni krscsenicje, dokecs je to niceanszko szprá- viscse ne vőpovedalo, ka rimci májo pravico — csi li ka je véksi tao püspekod od izhoda bio, ne iz záhoda — pa ka od toga mao sze vozem vszikdár v nedelo more drzsati ino Alexandrinszkom püspekem szo nalozsili duzsnoszt, naj za vszako leto naprej vőzracsunajo, na stero nedelo more pridi vüzem.

Bassa Iván.

Drobis.

Nediliska fara je tüdi dobila zse novoga plebanusa vu personi precs. g. Kühar Aloysia. Goszpon Kühar szo dugo let bili kaplan po nasoj szlovenskoj krajini; kak vreli, navdüseni dühovnik szo poznani. Bog njim daj vnoga leta pobozsno ravnati njihovo faro.

Vélico katolicsanszko szpráviscse sze je drzsalo v Budapesti. Okoli 12.000 navdüsenih mozsov je tam vküper prislo na tri dni, ka bi szi poguesali, ka nam je potrebno za obcsuvanje práve vere vu nasem drzsánji. Oni szo szc navdüsavali, vnoga dobra poguesali — da pa ka valá, csi oni scsejo katolicsanszka drüzstva vu vszakoj vészi, poszoyilnice, stacune i. t. d., katolicsanszko lüdsztvo pa duzse szpi ino ne vzeme vpamet novih csaszov, vu sterih je vecs ne zadoszta szi zdihavati, ka mo delali, nego prijéti vcsaszi za delo, sze z jediniti vu ednoj voli ino vküpdrzsati za szvoje pravice.

Ka je vredna szveta császt, szmo vidili na szprotoletje, kda je glaszoviten vogrszki generalis Türr Stevan ocsi zápro. Cela Europa ga je poznala po iméni, vszaki ga je csaszio, kak modroga csloveka, vnoge velke szlüzsbé je opravo za vogrszki, francuszki i taljanszki národ, glaszoviten vojak je bio pa zdaj, kda je vmro, je szkoro niscse ne steo zvediti njegove szmrsti, novine szo z dvema

rendicama popiszale, ka je mrtev pa navadnih vencov ne bilo viditi na njegovo trugi; pa vsze to zakaj? Zato, ar je vu szvojem zsvilenji szlobodnozidarec bio — le ga je njegovo druzstvo glasnilo, kaksi cslovek je on; zdaj sze je pa zmiro na szmrtnoj poszteli z szvetov matercerkvov ino sze je lepo szpovedao — za to szo ga zdaj vecs ne steli poznati. Pa tak ide vszakomi, steri sze dà za skér bozsnim prijátlom: Csi nazaj sztopi na pravo pot, ga vecs ne pozna niscse. Tak szi iscsite szveta császt, ka de vam tüdi po toj poti hoditi! Bozsen cslovek, ki vere ne ima, je nikdar ne pravi prijátel.

Konec szveta. Bio je taksi csasz, kda szo neverni vucsenjácie tak vcsili, ka szvet vekivecsen pa nikdár ne miné. Szledkar szo szprevidli, ka njim to niscse ne verje. Zdaj zse nega nikoga, ki bi to glászo — med vucsenimi, ka szvet vekivecsen, ar znanoszt cslovecsanszka tüdi szvedocsi, ka to ne mogocse. Zdaj nisterni to vcsijo, ka kda szunce mocs zgubi, te zemla zmrzne i vsze ka na njoj je — ti drugi pa pravijo, ka vsze zgori te, kda zemla vu edno vékso zvezdo notriszpádne. Nam je vsze edno kak bo — edno je gvüsno, ka bode vszakojacska te, kda sze Bog navoli grehov csloveka ino po tom pride sztrahsna szodba po steroj za nász drugo ne bode: néba pa pekeo, kak szi sto eti zaszlüzsi.

Od szmrti sze vszaki boji, szamo dober krscsenik ne. Vu Brooklyn meszti je zsivo eden pobozen doktor G. M. Smith, ki sze je tjedne dni mirovno pripravlao na szmrt. Pred nisternimi tjednami je na szvojem kazálci malo erdécszo rano ovarao. Ob prvim je ne doszta dao na njo, dokecs je ne vpamet vzeo, ka rana vszaki den veksa ino prszt njemi otecse. Te szi je gorivrezao prszt, nego prekeszno je bilo. Na drugi den szi je z szinom steri je tüdi doktor, pogucsao to delo pa szta obadva szprevidla, ka je njemi zse cela krv tak puna toga cseméra — prunta — ka vecs ne pomocsi. Drugi opitani doktorje szo tüdi tak pravili. Smith, kda je to szprevido, sze je Bogi preporocso, je testament napravo, za szprévod szi je vsze pripravo, pa szpoznavao beteg szam na szebi celiva dva tjedna, kakso naturo má. Augusztusa 20-ga znajocsi, ka zse najvecs csi eden dén má escse, sze je lepo szpovedao ino precsiszto pa je szvojim povedao, ka drugi den okoli 5-te

vôre vmerjé. Je od vszeh szlobod vzeo rekocs, ka zdaj zse ne ima vecs niksega zselenja, szamo mir njemi naj dajo, ka de sze pripravlao na dugo pot vu vekivecsnoszt. Drugi den ob 5-ih je szin notri so k njemi pa ga je na sztoleci szedécsega mrtvoga naiseo. — Lepa szmrt krscsenika.

Bogi — csloveki. Ludovik XIV. francuszki kral je nikdar ne zamudo szv. mese po nedelaj i szvétkah. Edno nedelo pride v szvojo kapelo pa vidi, ka je z cisiszta prázena, csi li ka je návadno puna bila z velikásami njegovoga dvora. Po mesi opita záto szvojega dvornoga dühovnika, ka je tomi zrok.

Jasz szam tomi zrok, szvetli kral. — Zdovoril njemi dühovnik — ár szam razglaszo, ka dnesz oni ne pridejo k mesi. Zdaj lehko vidijo, kelko je onih, ki za Boga pa ne za krala volo hodijo k bozsoj szlüzbsi. — Kelko pa prinasz hodi za lüdih volo pa ne za Boga volo?

Bog ne bije z batom. Na konci aprilis meszeca sze je zgodilo vu N. meszti, ka je ondasnji zsivinozdrávnik vu stalo so z zsenov pa tam vidivsi nikso neréndoszt, je zselezne raszoje zdigno na kocsisa mrszko preklinjajosci Jezusa i Marijo — nego dokoncsati je nemogeod odürni gues, ar je na meszti vküpszpadno ino düsa je sla pred szodszki sztolec onoga, koga preklinjajosci je szpadno vküper.

Bozsa roka. Vu ednoj krcsmi ednoga meszteca na Svicarszkom vecs mladencov prislo vküper na szveto noc. Eden sze med njimi z tem hvalo, kak dugo zse ne k szpovedi hodo. Nisteri med njimi szo sze z trsznoli na taksi gues pa szo ga nagucsavali, ka naj ide zdaj k bozsicsnim szvétkom, nego on sze je dale norcsáro. Gucsali szo szi tüdi od toga, ka szlednjo nedelo leta de hválodávna bozsa szlüzbsa za poprijéte dáre preminocsega leta. Na to je ete mladéneec znova razvüzdano dja: „Jasz ne bom so k etoj szlüzbsi — ne imam sze zahvaliti za nikoj.“ Ovi szo ga vecs ne poszlühsali, nego szo ga povrgli. On je pa 28-ga decembra nikam premino i 30-ga, kda sze je hválodávanje zacsnolo, szo njega pod ednov pecsnov mrtvoga naisli. — Li bi sze meo zahvaliti za nikoj; csi za drügo ne, za to, ka ga je Bog celo leto vu zsvilenji obdrzsao?

Od poste cestém velko hvalo, kak je prilicsna ino szkrbliva, kda je potrebno koga z kaksim piszom naidti. Eden vucsenják nam popise, ka je pred pol letom edno karto dao na posto vu Waterford pa je pozabo gorizapisati recs, ka na anglezsko naj pelajo karto. Pa je zdaj nazaj dobo karto na steroj je 12 stemplnov bilo gori vdarjenih z anglezskoga, irszkoga, skotszkoga ino Amerike. Pol leta je okoli hodilo piszmo po szveti pa kda sze on ne mogeo naidti, komi je addresserana bila, szo jo nazaj pripelali onomi, ki jo je gori dao. Pa ete vnogi trüd za 10 fillerov stemplna, steroga je goriprikelo.

Kda sze cslovek narodi, sze tüdi eden neizbriszliви stempl, edno vekivecsno znaménje vtiszne na ‘njegovo düso vu szvétom krszti, z sterim bi cslovek mogeo do szvojega vekivecsnoga cila pridti — vu roké bozse, z sterih je vöpriseo, steri je na njegovo düso szvoj kep vdaro: da pa na düso lüdjé ne dájo telko, düsa sze tá potepé, Bog vnogo zaman csáka, nikdár vecs ne pride k njemi nazáj.

Materinszko srce obcsüti vszikdar, ka szvet nescse zarazmeti — to nam szvedocii naszledüvajocsa dogodba. Pred tremi letami je v Ujpesti eden mládi delavec po iméni Lang Stevan vmro. Mladéneč je bio notriszpiszani vu držstvo szocialdemokratov. Kda je ocsi zapro, szo njegovi tovaricje vcsaszi tá prisli, dühovnika szo na njegov szprévod ne püsztili. nego szo ga szami odneszli ino pokopali brezi molitve pa szo tam govore drzsali od szocialdemokracije pa proti veri. Presztrahsena mati je tüdi sla za trügov szvojega deteta, nego od toga dnéva mao je vszikdar csütila, kaksa krivica sze je zgodila z tem njoj i njenomi deteti. Za to je letosz — tri leta po szinovoj szmrti — prosnjo dala notri pri mesztnom poglavarsztri, naj njoj dopüsztijo, ka szi dete da vözkopati na cintori ino drügoes pokopati. Poglavarstvo njoj je dopüsztilo, ona pa sla pa je oproszila dühovnika, naj idejo

pa naj pokopajo njéno dete po krsztsanszkem. Pa tak sze je tüdi zgodilo. Vnogo lüdsztva je bilo pri tom szpre-vodi, steri szo z szkuznatini ocsmi glédali eto delo ino z razszrdjenim szrcem gucsali od onih, ki sze z pobojsnoga csütenja drügih norcsüjejo ino vu szvojoj razvüzdanoszli na poznajo Boga i njegove kastige.

V Zala zsupaniji je odredjeno od szprotoletja mao, ka deca od 15 let mlajsa csi sze najdejo ka kadijo, sze do 100 koron pokastiga ocsa, tutor ali vért, csi je za to znao pa tüdi trgovc, steri je deci taksega kaj za kaje-né odao. — Zdaj bi szamo to potrebno bilo, ka bi szpa-metni lüdjé tüdi pazili na to, ka eta odrédba ne bi sza-mo na papéri osztala, ka szi ne bi nasa mladina pred csaszom prszi i pamet oszmodila.

V Ameriko sze pasci celi szvet, najbole pa mlade dekle i decski pa szo scse ne par meszecov tam, zse poslejo domo kep njihove szvádbe: zsenijo sze! Nezvu-cseni sztarisje pa verjejo domá, ka to právi zákon vszik-dar pa matere celo Bogi hválodavajo, ka je hesi to pamet dobila, ka: zdaj te koncsi mozsa ma. Po pravici je pa tak, ka szo eti zakanje z veksega tala pred civilszkov oblasztjov szklenjeni ne vu cerkvi pa szo za düsnoveszt ne valani, nego je szamo grehsno vküpzsivlenje. Proszte je szamo, naj vam poslejo zákonszki liszt, ka te vidili, kaksi dühovuik je zdao.

V Rimi szo poglavarje meszta vöpovedali, ka sze katekizmus i z njim vera vu njihovih solaj vecs ne szme vesiti. Po taksem zdaj deci brezi navuka vere zrasztejo gori vu onih rodovinaj, sterc vu cérkev ne hodijo. Tak dalecs szo zse prisli vu odürjavanji vere oni, steri tüdi majo vero: satanovo i njega császt. Tak ide to od drzsanja do drzsanja pa kama pridejo z tem národje? Poglednite one, steri brezi vere zsivejo. Kak stecs sze posteni vidijo, kda njim je na haszek, te szo pripravni na vszako krivico. Tecasz szo posteni, dokecs sze zsandára

pa voze majo bojati. Kama njim pa dūse preidejo po taksem nevolnom zsvljenji !

Knige, novine, rokopiszi, peszmi sze razsirjavajo med lüdsztvom, stere szo pune gnoja i szméti. Pa mladina je rávno tiszta, stera kaj taksega küpüje, csté, pri szebi szkriva i med drügimi siri. Szstarisje, pazite na vaso deco, ka te vszikdar znali, kod hodijo, ka cstéjo, ka poszlühlsajo, záto ka je tü od nájdragsega kincsa dūse gues. Kaj stécs je sto dao za bozsno stámpanje, v ogenj z njim — ne bode nikdár taksi kvár, kak csi neduzsnim vu roke pride.

Od IX. Pius pápe pisejo, ka szo ednok bogamolili, kda eden szekretar k njim pride ino njim naznani, ka sze eden cslovek poszili notriproszi k njim pa ga ne morejo odposzlati. Pius IX-ti ne nesztanejo pa pravijo : „Nihájte, naj mrtvi pokopajo mrtve szvoje.“ Komornik je miszlo, ka szo papa ne razmeli, ka právi pa njim je escse ednok povedao prve recsi. Papa pa denejo : „Ne morem mrtvoga pred szebe püsztíti.“ Komornik je ne znao, ka bi szi miszlo, sze je obrno vő pa vüni je vido, ka tiszti cslovek, steri sze je notriproszo, mira. Kda je vmro szo ga preiszkal pa szo eden mecs i edno nabito revollo pri njem naisli : Bozsi zslak ga je vdaro te, kda je on pápo steo vmoriti.

Szirote nüne, vszaki bozsnják miszli, ka je má jus ospotati pa preklinjati. Zsidovszko-liberalne novine vszakiden znajo kaj proti njim, nego kda je kde neszrecsa, kda sze tifusz, kolera, ali drügi prijétni betegi sirijo med lüdsztvom — te szo nüne vrle pa dobre, zato ka taksim betezsnikom po veksib mesztaj drügi dvoriti nescse, szamo one stere szo pripravne tüdi vszikdar vmreti za blizsnjega, csi je potrebno. Tak sze te to zgodi, ka je pohvalijo v Parizi, odket szo je prle vöztirali, v Budapesti, kde inda na vulico ne vüpajo za volo bozsnih lüdih, v Szombethelyi, kda szo csetvére novine proti njim piszale kda szo prisle

vu meszto — pa to hvalo kda beteg miné znova pozabijo pa do znova mazali z blatnim jezikom njihovo császtivredno obleko, kak vnogi tüdi eti med nami, kda z spitala vő pridejo zdravi. Jeli ka je tak ? Pesz ne vje one roké, stera ga je obdarila, cslovek pa to tüdi mogocsi.

Bedavoszt pa pijacsa. Ka deca od zsganice, vina i vszake alkoholiszticsne pijacse tudaszta — tak zváni dündeki — grátajo, je zse poszvedocsena pravica. Ki male psze. ali mále konje scséjo meti, oni materi one sztvári zsganicco dávajo pa szamoj sztvári tüdi, kda sze szkoti. Leventhaler pise, ka je poznao ednoga pijancsivajocsega ocsó, steri je 13 decé meo. Med temi szo stirje zvünrédno glavo mali, szo dündeki bili pa vélki beteg je metao vsze stiri. Pilz popise edno familio, vu steroj szta dedek pa ocsa pijanca bila zse prvle, kak szo sze njima deca rodila pa med deszéterov de cov szo stirje drobne glavé meli, drobnese od navadne, ovih sészt pa tak zvána vodene : debelo napihnjena z debelim sinjekom pa vszi szo tupaszti bili pa vsze je krsc szpomoro zvün edne dekle, stera je mozsa vzela pa csetvéromi dündeki dala zsviljenje. — Escse govoritnere je z tisztim pijancom bilo, steri je od dvoje zsené 24 decé meo, 22 jih je krsc szpomoro, 23-to vélki beteg má, 24-to je krofaszto. Vucseni doktorje szvedocsijo, ka med szto dündekami je najmenje za volo pijancsivanje ocsé, ali dedeka dündek na szvet priseo. — Tak pijte dale pijánci ; na zdrávje zselemo vam i vasoj deci ! Grozno !

Pokvarjenoszt velikih meszt sze zse z toga szpozna, ka vnogi sztarisje tam nacs vecs decé ne dajo krszttit. Na priliko v Berlini — glávno meszto nemskoga — je lani bilo vu solah 1447 decé, steri ne szo krscseni pa sze ete racsun od leta do leta poveksava ! Jeli, ka to divja zverina more biti, ne poszkrbi szvojemi deteti, ka je za zvelicsanje vszakojacschi potrebleno ?

Neznanoszt je neszrecsa sziomaskoga lüdsztrva. Szto

pa szto taksih decskov i dekeo, steri szo na szvojem domi Bogi szlûzsili ino rédno zsivel, preide vu velikih mesztah, csi szi morejo idti krûh szlûzsit záto, ár sze ne vejo kama za tanács obrnoti. Za to vasz. kak láni, tak tüdi letosz opominamo, ka kamastécs ideje, csi v Ameriko, ali Budapest, opitajte vszikdar tam ednoga dühovnika, kde je tiszto katolicsanszko drûzstvo, stero sziromaskim lüdem meszta szpravla. Vu Budapesti je za sziromaske dekle, stere szlûzsbo iscsejo v Ujpesti Boesky vulica 1. numera takse drûzstvo. Pa csi zse stera prisziljena dom povrzsti, sze naj k taksemi obrné ráj, kamastécs inan, ár jaj onoga düsi, ki sze denésnji dén more po velikih mesztaj za szvoj krûh szkrbeti brezi zvesztoga voditela.

